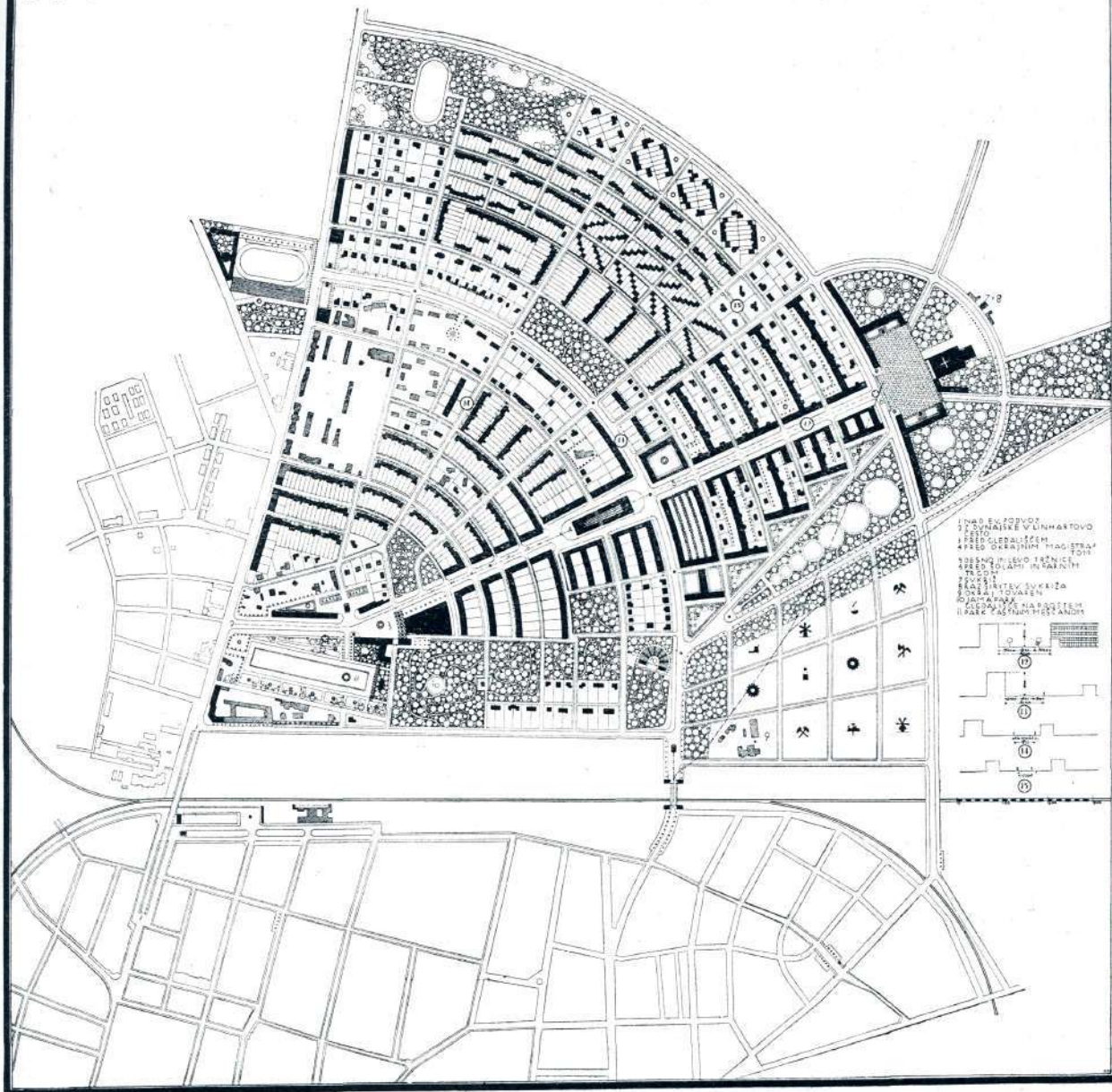

REGVLACIJA LJUBLJANE SVKRIŽKI OKRAJ

JOZEF PLEČNIK: STUDIJA REGULACIJE SEVERNEGA DELA LJUBLJANE RISAL VINKO GLANZ

V severni del Ljubljane, svetokrižsko predmestje ali okraj, ki ima najmanj za 35—40.000 prebivalcev prostora, se odpirajo danes samo dvojna vrata; prva preko železniške proge na Dunajski cesti, druga na koncu Martinove ceste pod železnico. Tretja, pod železnico iz Vodmata, v najkrajšo na našem načrtu vidno obvodno cesto, bi se morala šele ustvariti.

Če bi se proga južne železnice poglobila v odprto zarezo in bi se Miklošičeva in Kolodvorska cesta podaljšali s mostovi preko ugodbine v severni del mesta ter bi se med oba mostova postavil novi kolodvor za tranzitni in lokalni promet, bi bila dosežena lepa zveza starega mesta z novim. Tako se zdi, da so stari inženirji, graditelji južne železnice, našli za ljubljanski kolodvor že najprikladnejšo lego.

Če se pa železnica ne poglobi, kar bi se, mimogrede povedano, dalo zelo dekorativno izvršiti, mora priti do nadvoza ali podvoza proge na Dunajski cesti. Eden ali drugi bi moral dobiti normalno širino dobre ceste z voziščem in obojestranskimi hodniki; padeč pa ne bi smel presegati recimo padca Kongresnega trga. To pa seveda zahteva značno dolžino goltanca za prijeten potek prometa, pa tudi južno in severno proge ob hišah še pomožne vzporedne ceste. Podvoz izključuje poljubno prehajanje občinstva z ene na drugo pomožno cesto, nadvoz pa to omogočuje. Nadvoz bi bil razen tega tudi spodaj uporabljen za trgovine; pri primerni razširitvi rampe tudi zgoraj.

Stara Ljubljana se je kar sama razvijala ob Ljubljani, okrog Gradu itd., svetokrižskemu okraju pa manjka takih silnih in mičnih prirodnih motivov. Tam je samo čista ravan, na nji nefasna Linhartova cesta, Sv. Kristof, več opuščeni ogromni in veliko globoki peščeni jam, vse križem že obstoječe posamezne hiše in končno ljubljansko osrednje pokopališče, Sv. Križ. V predloženem regulacijskem načrtu je narejen poskus urediti in dati v sklad vse te več ali manj

še divje vsaksebi ležeče reči ter jih zvezati z novimi, tako da bi tam nastalo lepo, čisto in razumno moderno mesto, polno solnca in zelenja.

Sv. Kristof leži ob razhodu Linhartove z Dunajsko cesto. Pametno bi bilo porabiti ga zopet kot pokopališče n. pr. »nedolžnih otrok«, ki vendar ne strašijo. V projektu je zaznamovan kot park zaslužnih mož. Od tod si sledi po Linhartovi cesti med visokimi hišami kot prvi point de vue gledališče, kot drugi občinska hiša ali okrajni magistrat, in dalje mimo tržišče za živila kot tretji cilj v daljavi zvonik nove župne cerkve. Linhartova cesta se namreč končuje pred velikim trgom, preko in mimo katerega se potem izliva v daljša podeželska pota. Ta veliki trg oklepajo na levi in desni razne šole, v ozadju pa že omenjena cerkev. Ti objemni predmeti in drevje zastirajo obenem pogled na Sv. Križ in ga stavijo extra muros.

Velike peščene jame postanejo členi vsega sistema javnih sprehajališč in nasadov.

Kratek drevored topolov končuje Martinovo cesto, vodi v dostojno prenovljen podvoz in ponavljajoč se na drugi strani, na novo, samo pogrebom namenjeno gozdno cesto, tako da tu sprejme pokojnika že narava in ga spremlja vsekod do Sv. Križa. Sv. Križ naj bi se razširil s »pokopališčem v gozdu«; na levi strani je namreč potreben visok zelen obrobek, ki bi zakril tovarne, hiše itd. na ti strani.

Parcelacija, namenjena družinskim hišam, ni drugača kot obnovljeni stari avtohtoni krakovski ali lepše povedano najmodernejši angleški sistem; zemljišča so ozka, zato pa dolga in kakor tudi hiše solncu kolikor mogoče ves dan pristopna. Visoke, to je najemne hiše niso zamišljene v blokovem sistemu, kar zahteva izredno skrbno in jasno rešitev tlorisov in vseh fasad.

Novo stavbe so risane na projektu črno, obstoječe pa so črtkane.